

Kiiskilä Mervi ja Rättyä Kirsi

MINUN YMPÄRISTÖNI – LUOVASTI TAITEILLEN

Varhaisnuorten taide- ja ympäristöleiri Nivalan Pyssyhovissa

Opinnäytetyö

CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

Lokakuu 2015

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Ylivieskan yksikkö	Aika Lokakuu 2015	Tekijä/tekijät Kiiskilä Mervi ja Rättyä Kirsi
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi MINUN YMPÄRISTÖNI – LUOVASTI TAITEILLEN. Varhaisnuorten taide- ja ympäristöleiri Nivalan Pyssyhovissa		
Työn ohjaaja Raudaskoski Leena	Sivumäärä 37+ 7	
Työelämäohjaaja Junno Johanna		
<p>Tämä toiminnallinen opinnäytetyö toteutettiin kesällä 2015 päiväleirin muodossa. Teoreettisena pohjana opinnäytetyössämme oli sosiaalipedagogiikka, sosiokulttuurinen innostaminen, leiritoiminta ja ohjaajuuden merkitys. Tarkoituksena on saada leiritoiminnalle jatkoa tulevina vuosina.</p> <p>Yhteistyökumppanina ja tilaajana työlle oli Nivalan kaupungin nuorisotoimi. Minun ympäristöni – luovasti taiteillen – leiri oli suunnattu 9 -13 – vuotiaille nuorille. Toiminnallisen osion oleellisia asioita olivat ryhmäytyminen, nuorten osallistaminen ja luovuus. Päiväleiri järjestettiin 9.-12.6.2015 Nivalan Pyssyhovissa. Leiristä kerättiin palaute leiriläisiltä palautelomakkeella viimeisenä päivänä ja lisäksi teimme havainnointia koko leirin ajan.</p> <p>Opinnäytetyömme on hyvä esimerkki siitä, että leirit ovat tärkeä toimintamuoto varhaisnuorille kesäisin ja heillä on intoa ja halua osallistua luovaan toimintaan. Haluamme myös kiinnittää huomiota siihen, ettei toiminnan järjestäminen vaadi aina suuria rahallisia ponnistuksia.</p>		

Asiasanat

Luovuus, osallisuus, ryhmäytyminen, sosiaalipedagogiikka, sosiokulttuurinen innostaminen, taide

ABSTRACT

Unit Ylivieska	Date October 2015	Author/s Kiiskilä Mervi and Rättyä Kirsi
Degree programme Social service		
Name of thesis My environment – with art and creativity		
Instructor Raudaskoski Leena		Pages 37+7
Supervisor Junno Johanna		
<p>This functional thesis was completed in the summer 2015 by organizing a day camp. Activity was organized during day time between 9-15 pm. The theoretical framework consisted of theory on social pedagogy, sociocultural inspiration, camp activity and leadership. The aim was that this activity would continue in the upcoming years too.</p> <p>The office of youth affairs in Nivala was cooperative partner and commissioned the thesis. The target group of My environment – with art and creativity –camp was 9-13 years old girls and boys. The main subjects of the functional part were teamwork, inclusion and creativity. The camp took place on 9.-12. june, 2015 in Pyssyhovi, Nivala. On the last day of the camp the participants were asked to give written feedback and also we observed and took notes during the camp.</p> <p>This thesis is a good example that camps are a very important form of activity for youngsters during summertime. And youngsters are willing and enthusiastic to participate in this kind of creative activity. The thesis also shows that it does not always require a lot of money to organize this kind of activity for youngsters.</p>		

<p>Key words Art, creativity, inclusion, social pedagogy, sociocultural inspiration, teamwork</p>
--

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 TAVOITTEET TOIMINNALLISELLE OPINNÄYTETYÖLLE	4
3 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA LASTEN TAITEELLISESTA LEIRITOIMINNASTA	5
4 SOSIAALIPEDAGOGIIKAN MERKITYS NUOREN KASVUN TUKEMISESSA	6
4.1 Sosiaalipedagogiikan näkökulmia leiritoiminnan suunnittelussa	6
4.2 Sosiokulttuurinen innostaminen leiritoiminnassa	8
4.3 Taideleirin luovuus	12
5 LEIRITOIMINTA	15
5.1 Leirin järjestelyt	15
5.2 Leirin turvallisuus	17
5.3 Ohjaajuus leirillä	18
5.4 Ryhmän toiminta	18
6 LEIRIN SUUNNITTELU JA ORGANISOINTI	20
6.1 Suunnittelun taustaa	20
6.2 Ideoinnin vaiheet	20
6.3 Yhteistyökumppanit ja rahoitus	21
6.4 Markkinointi ja leirin järjestelyt	22
6.5 Leiriohjelman runko	23
7 LEIRIN TOTEUTUS	25
7.1 Valmistelu	25
7.2 Ympäristö	26
7.3 Oma turvapaikka	27
7.4 Tulevaisuuden maailma	28
7.5 Minun vahvuuteni	29
8 ARVIOINTI JA PALAUTTEET	31
8.1 Leiriläisten palaute	31
8.2 Oma arviomme leiristä	31
9 POHDINTA	34
LÄHTEET	36
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. Käytettävissä oleva materiaali	24
KUVIO 2. Oma turvapaikka, kierrätysmateriaalista tehtyä	24

KUVIO 3. Kokoontuminen punaiselle matolle	25
KUVIO 4. Leirin säännöt	25
KUVIO 5. Ympäristötaidetta tekovaiheessa ja valmis joutsen	27
KUVIO 6. Taikataikinasta saa aikaan monenlaisia eläimiä	28
KUVIO 7. Kuinkas tämä matto käännetään? Näin se hoituu!	29
KUVIO 8. Juttu Nivala-lehdessä 17.6.2015	30

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Budjetti leirille	22
-------------------------------	----

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata lasten ympäristö- ja taideleirin toimintoja sosiaalipedagogisen ja sosiokulttuurisen innostamisen viitekehyksien näkökulmasta. Tavoitteena on luoda lapsille positiivinen kokemus taiteen tekemisestä kierrätys- ja luonnon materiaaleista. Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä taiteellisen sekä kulttuurillisen toiminnan kautta. Opinnäytetyön tietoperustassa avataan sosiaalipedagogiikkaa, sosiokulttuurista innostamista, luovuutta sekä leiritoimintaa.

Toiminnallisen opinnäytetyömme tavoitteena oli järjestää varhaisnuorten leiri pienillä kustannuksilla. Leirin ohjelmassa oli yhteistä tekemistä, materiaalina luonnon antimet ja kierrätystavara, kohderyhmänä ala-asteikäiset lapset. Sosiokulttuurinen innostaminen näkyy leirillä lasten taitojen ja oman ideoinnin tukemisessa ja positiivisen palautteen antamisessa. Meidän mielestämme jokainen lapsi on yhtä arvokas. Alueemme kesätoiminta on melko vilkasta ja tarjontaa on monenlaista. Kuitenkaan taiteeseen tai luovuuteen liittyvää toimintaa ei ole viime vuosina järjestetty. Mielestämme tämä on iso puute ja siksi halusimme lähteä toteuttamaan leiriä tällä teemalla ja tuoda jotain erilaista alueemme leiritarjontaan.

Opinnäytetyön neljännessä pääluvussa käsitellään sosiaalipedagogiikan merkitystä nuoren kasvun tukemisessa. Sosiaalipedagogiikan teoriassa kerrotaan, kuinka tärkeää on yksilön kehittyminen ja kasvaminen omaksi persoonaksi, ja miten hän saa vaikutteita ympäristöstä kulttuurisen, sosiaalisen ja aktiivisen vuorovaikutuksen kautta. Näkemyksemme mukaan leiritoiminta on varhaisnuorelle oivallinen kasvun ja itsensä kehittämisen paikka. Samassa pääluvussa käsitellään myös sosiokulttuurista innostamista ja luovuutta osana taideleiriä. Löysimme leiristämme useita sosiokulttuurisen innostamisen piirteitä ja halusimme, että leirille osallistujat kokisivat onnistumisen ja tekemisen iloa luovuuden kautta.

Viidennessä pääluvussa käsitellään leiritoimintaa kokonaisuudessaan. Leirin järjestelyt, turvallisuus, ohjaajuus sekä ryhmän toiminta ovat tärkeitä perusasioita, jotka täytyy ottaa huomioon leiriä järjestettäessä. Nämä seikat tulee suunnitella

huolellisesti etukäteen, jotta leiristä tulee onnistunut sekä ohjaajien että leiriläisten kannalta.

Toiminnallinen osuus toteutettiin neljän päivän leirinä kesäkuussa 2015. Leiri oli suunnattu 9-13 –vuotiaille tytöille ja pojille. Emme halunneet tuoda markkinoinnissa liikaa esille sanaa taide, koska se voi kuulostaa lapsen korviin hieman pelottavaltakin. Sen sijaan puhuimme käsillä tekemisestä. Leirin aikana lapset tekivät yksilö-, pari- ja ryhmätöitä eri teemoihin liittyen sekä tutustuivat toisiinsa pelien ja leikkien avulla. Näiden toimintojen kautta halusimme antaa lapsille onnistumisen tunteita sekä solmia uusia sosiaalisia suhteita tekemisen lomassa.

Halusimme tehdä toiminnallisen opinnäytetyön, jonka kohderyhmänä ovat lapset, koska olemme molemmat työskennelleet lasten ja nuorten parissa. Meistä on tärkeää, että lapsilla olisi mahdollisuus osallistua taiteelliseen toimintaan ja yhdessä tekemiseen. Halusimme haastaa itsemme ja mennä mukavuusalueemme ulkopuolelle ja otimme aiheeksi taiteen, ympäristön ja kierrätyksen. Ajatuksenamme oli, että leirillä kaikki ovat ”samalla viivalla”, lasten oma luovuus pääsisi esille ja he saisivat itse keksiä uudenlaista käyttöä kierrätystavaroille. Halusimme myös viestittää, että kuka tahansa osaa ja voi luoda uusia käyttötarkoituksia materiaaleista, joita löytyy jokaisen kotoa. Onnistuminen ja innostuminen eivät saisi olla kiinni rahasta tai taidoista. Taide saa olla tekijänsä näköistä.

Opinnäytetyössämme on kaksi käsitettä, jotka halusimme tuoda esille. Sosiaalipedagogiikassa on haasteellista löytää yksi selkeä näkemys. Yleispäteviä luonnehdintoja voidaan esittää. Sosiaalipedagogiikka voi olla kohdealueeltaan käytännön toimintaa, jossa ihmisen yhteisö- ja yhteiskuntasuhteita korostetaan erityisesti inhimillisen kasvun ja kasvatuksen näkökulmasta. Tässä tulkinnassa avataan näkyä huono-osaisuuden ja kansaliskasvatuksen maailmaan. Se voidaan käsittää myös hyvinvoinnin pedagogiikkatieteeksi. Sosiaalipedagogiikassa on ajatus, että siinä on osallisuus yhteiseen kulttuuriperintöön ja kasvamista yhteiskunnalliseen subjektiuteen ja toimijuuteen, minkä lisäksi se kattaa koko elämänkaaren. (Hämäläinen 2007, 15-16.)

Sosiokulttuurisella innostamisella on ollut useita määritelmiä, mutta kysymys on aina pedagogisesta tiedostamisen, osallistumisen ja sosiaalisen luovuuden liikkeestä. Määritelmien ytimessä on ajatus, että innostaminen on tapa innoittaa ihmisen herkistymisen ja itsetoteutuksen kehitystä. Se herättää ihmisten tietoisuutta, organisoii toimintaa ja saa ihmiset liikkeelle. (Kurki 2000, 19-20.)

2. TAVOITTEET TOIMINNALLISELLE OPINNÄYTETYÖLLE

Päädyimme tekemään toiminnallisen opinnäytetyön, koska halusimme vaikuttaa alueen varhaisnuorille tarjottavaan leiritoimintaan. Mielestämme on tärkeää, että tulevaisuudessa alueeltamme löytyisi leiritoimintaa missä luonto, kierrätys ja taide otettaisiin vahvemmin huomioon. Tavoitteenamme oli luoda leiristä selkeä malli, jota apuna käyttäen joku muukin pystyisi toteuttamaan samankaltaisen leirin myös tulevaisuudessa. Osallistujien ja ohjaajien toimesta leiristä tulee aina kuitenkin erilainen, mikä on vain positiivista ja tarkoituksenmukaista. Opinnäytetyötämme hyödyntämällä voi toteuttaa meidän hyväksi havaitsemiamme toimintoja ja pohdinnan ja arvioinnin perusteella muokata tai jättää pois ohjelmasta sellaiset toiminnot, jotka eivät toimineet käytännössä. Tulevilla leireillä olisi tärkeää kirjata leireiltä saatuja kokemuksia ja palautteita, jotta niitä voitaisiin hyödyntää suunnittelussa.

Kananen kuvailee kirjassaan eri toimintatutkimuksen muotoja ja tässä opinnäytetyössämme käytämme osallistuvan havainnon tiedonkeruumenetelmää (Kananen 2014, 10). Havainnoimme leirillämme lasten tekemistä, valokuvasimme ja keräsimme palautteita tunnekorttien avulla. Koska olimme molemmat leirin ohjaajina, pystyimme tekemään kahdenlaisia havaintoja, kumpikin omasta lähtökohdastaan. Leirin lopussa teimme leiriläisille kyselyn leirin onnistumisesta ja leiriläisten tunteuksista. Pyrimme ottamaan huomioon leiriläisten jokapäiväisen palautteen ja mahdollisuuksien mukaan muokkaamaan seuraavan päivän suunnitelmaa, mikäli siihen oli aihetta. Halusimme näin osoittaa, että oikeasti kuuntelimme heidän mielipiteitään ja pyrimme toimimaan niin, että jokaisella oli mukava olla leirillä.

3 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA LASTEN TAITEELLISESTA LEIRITOIMINNASTA

Nuorisotutkimusseura ja Myrsky-hanke ovat tehneet tutkimuksen nuorten taiteen tekemisen merkityksestä. Tutkimus toteutettiin kolmen vuoden aikana. Myrsky-hankkeen tavoitteena on ollut ehkäistä nuorten syrjäytymistä taiteellisen ilmaisun kautta. Perustana on ollut, että taide vaikuttaa siihen miten nuori voi sekä hänen identiteettinsä kasvuun ja rakentumiseen. Aikuiset ovat olleet hankkeessa ohjaajina, mutta nuoret ovat itse tuottaneet taidetta jokainen omista lähtökohdistaan. Me olemme samoilla linjoilla hankkeen perimmäisen ajatuksen kanssa, että nuoret tarvitsevat liikunnan lisäksi myös taiteellisia ja kulttuurillisia kokemuksia, koska se vahvistaa lapsen ja nuoren hyvinvointia ja sosiaalista sekä henkistä kasvua. (Siivonen, Kotilainen & Suoninen 2011.)

Taidelähtöiset menetelmät lastensuojelussa – kohti tilaa ja kokemuksia on Päivi Känkäsen tekemä tutkimus. Hän on vuosikymmeniä tehnyt kehittämistyötä siitä, miten lastensuojelussa voisi käyttää työkaluna taidetta ja erilaisia luovia menetelmiä. Suurin osa tutkimusaineistosta on kerätty valtion koulukodeissa. Tutkimuksessa saatiin todella hyviä tuloksia siitä, miten lapsi tai nuori koki taiteen tekemisen eri menetelmin voimaannuttavana ja vahvistavana kokemuksena. Taiteen avulla lapsi tai nuori saa kertoa oman tarinansa käyttäen omaa luovuuttaan. (Känkänen 2013.)

4 SOSIAALIPEDAGOGIIKAN MERKITYS NUOREN KASVUN TUKEMISESSA

4.1 Sosiaalipedagogiikan näkökulmia leiritoiminnan suunnittelussa

Sosiaalipedagogiikan seuran juhlakirjassa Elina Nivala tuo esille kuinka sosiaalipedagogiikka toimii nuorten yhteiskunnallisen kasvun tukena. Nivala kirjoittaa, että sosiaalipedagogisessa teoriassa ja toiminnassa erotetaan kaksi kehityslinjaa, joista toinen on yleinen yhteiskunnallinen kasvun ja kehityksen tukeminen. Toinen on erityinen kasvatuksellinen tuki, mikä on tärkeää kohdatessa huono-osaisia ja ongelmista kärsiviä. Nivala on mukailnut sosiaalipedagogista teoriaperinnettä, jossa viitataan useilla eri käsitteillä oman paikan etsimiseen ja löytämiseen. Hän valottaa, että sosiaalipedagogiikka ei ole vain yhteiskunnallisen kehityksen tukemista ja sopeuttamista, vaan prosessissa tulee ottaa huomioon nuoren yksilöllinen kasvu ja kehittyminen sekä se kuinka tärkeää nuorelle on löytää paikkansa yhteiskunnassa. Sosiaalipedagogiikan yksi tavoite on tukea yksilön integroitumista yhteiskuntaan. (Nivala 2007, 77-79.)

Modernissa yhteiskunnassa ja sen jäsenillä tulisi olla kyky tarjota paikka kaikille. Oman paikan löytäminen edellyttää, että yksilön ja yhteiskunnan tarjoamat mahdollisuudet tarpeiden täyttämiseen kohtaavat. Mikäli yksilö ei löydä yhteiskunnasta olemassa olevia mahdollisuuksia täyttää tarpeitaan, hän ajautuu – joko tietoisesti tai tiedostamatta – täyttämään tarpeitaan keinoilla, jotka eivät ole hyväksytyjä sosiaalisesti. (Nivala 2007, 81-84.)

Emme aikuisina ja vanhempina hyväksy, että varhaisnuoret tai nuoret roikkuvat myöhään kaupungilla, tupakoivat, juovat alkoholia, varastelevat, töhrivät tai särkevät ympäristöä. Nuori voi olla tosi luova sekä hyvässä että pahassa. Mikäli yhteiskunnalla tai vanhemmilla ei ole antaa nuorelle välineitä ja mahdollisuuksia toteuttaa itseään, se voi olla jossain vaiheessa tuhoisaa nuorelle itselleen ja hänen läheisilleen. Kun nuoren luovuus tulee esille, on hyvä rohkaista häntä ja saada se kohdennettua oikein. Lapselta ja nuorelta ei tule vaatia liikoja, jottei luovuus kärsi ja katoa.

Yhteiskunnassa on yleisesti hyväksytyjä toimintaperiaatteita ja sääntöjä, mutta yksilöltä se ei vaadi sosiaalipedagogisen näkökulman mukaan sopeutumista ennalta määrättyyn muottiin. Sosiaalipedagogiikka auttaa yksilöä kehittymään ja kasvamaan omaksi persoonakseen. Kasvava ihminen ottaa vaikutteita ympäristöstään, niin kulttuurisesta kuin sosiaalisesta, aktiivisessa vuorovaikutuksessa. Nuori aloittaa sosiaalikulttuurisen kiinnittymisensä jo varhain. Hän on osa erilaisia läheisempiä ja etäisempiä sosiaalisia verkostoja. Nuori osaa toimia lähiympäristön ulkopuolella. Toiminta voi olla osittain vanhempien välittämää, mutta myös itsenäistä. Koulu on näistä tärkein. Siellä omaksutaan muodollinen ja välineellinen vuorovaikutus sekä normeja, käsityksiä ja tietoa yhteiskunnasta. Nuoren valmiudet kehittyvät ja mahdollistavat myöhemmin omien valintojen ja päätösten tekemiseen. (Nivala 2007, 86-90.)

Nivala tulee siihen loppupäätelmään, että sosiaalipedagogiikan tehtävänä on laajalti ihmisen sosiaalisen kasvun tukeminen prosessien kautta niin, että hän löytää itsensä sosiaalisena ja inhimillisenä persoonana sekä luonnollisen, mielekkään paikan yhteiskunnallisessa ja sosiaalisessa ympäristössä. Sosiaalipedagoginen toiminta on kasvatuksellista, sitä ei synny tietyistä menetelmistä, vaan toimintaa tulisi ohjata ajattelu, joka nojautuu sosiaalipedagogiikkaan. Paikka on metaforinen sille ajatukselle, että yksilö voi muodostaa tasapainoisen suhteen yhteiskuntaan ja löytää henkisen tasapainon kaikenlaisten vaatimusten ja mahdollisuuksien välillä. (Nivala 2007, 102-104.)

Hämäläinen valottaa kirjassaan sosiaalipedagogiikan käsitettä ja tulkintoja. Hänen mukaansa sosiaalipedagogiikan käsite elää ja kehittyy jatkuvasti. Siihen vaikuttaa eri aikakausien yhteiskunnallinen todellisuus sekä kyseisen ajan aatteelliset ja poliittiset virtaukset. Sosiaalipedagogiikka on hyvin monitasoinen. Toisinaan se nähdään yhteiskunnallisena liikkeenä missä korostuu inhimillisyys, henkiset arvot ja yhteisöllisyyden pedagoginen edistäminen. Toisaalta se voi olla yleisperiaate, jonkun osa-alue tai itsenäinen tieteellinen oppiala. Hämäläinen viittaa, samoin kuin Nivala, siihen, että sosiaalipedagogiseen ajatteluun ja toimintaan kuuluu yhteiskuntaan integroituminen, ongelmien ehkäisy sekä hyvinvoinnin edistäminen. (Hämäläinen 1997, 13-21.)

Hämäläisen mukaan sosiaalipedagogiikassa on kyse ajattelutavasta ja kysymyksenasettelusta. Sosiaalipedagoginen ajattelutapa ei ole pelkästään joidenkin ”pedagogisten” työmuotojen ja menetelmien käyttöä. Työntekijä, tässä tapauksessamme ohjaaja, on perehtynyt vaikuttaviin ajattelu- ja keskusteluperinteisiin ja tarkastelee niitä kriittisesti. Hän tarkastelee myös työtään, yhteiskuntaelämää ja sosiaalisia ongelmia sekä niiden lieventämistä. Yksilön itsenäiseen kasvuprosessiin auttaminen ja sen käynnistäminen, on sosiaalipedagogiikassa keskeinen tavoite. (Hämäläinen 1997, 22-26.)

Sosiaalipedagogiikan tavoitteena on myös ihmisten rohkaiseminen ja aktivointi realistiseen toimintaan, kannustaminen sekä esteiden raivaaminen itse toteutuksen tieltä. Sosiaalipedagoginen työ koskee koko elämänkaarta vaikka se mielletään enemmän lapsi- ja nuorisotyöhön. Sosiaalipedagoginen työ saa olla joustavaa, luovaa, spontaanista ja tilanneherkkää, vaikka nämä ominaisuudet saatetaan helposti kadottaa. (Hämäläinen 1997, 33-43.) Leirillä on tärkeä olla joustava ja luova. Ohjaajan rooli on valvoa tilanteita, ettei turhia konflikteja tai kiusaamiseen liittyviä tilanteita pääse syntymään.

Lisäksi Hämäläinen selventää myös toimintatutkimuksen kenttää sosiaalipedagogisesta näkökulmasta. Toimintatutkimus lähtee siitä, että koemme muutostarvetta ja meillä on konkreettinen ongelma (Hämäläinen 1997, 43-48). Ohjaajina olemme aktiivisia alusta alkaen ongelmanmäärittelyssä ja tavoitteiden asettamisessa sekä eri vaiheiden suunnittelussa ja tulosten arvioinnissa. Sitouduimme moraalisesti ja eettisesti tekemään yhteistyötä, parantamaan sosiaalista kanssakäymistä sekä pyrimme tekemään kriittistä reflektointia koko leirin ajan.

4.2 Sosiokulttuurinen innostaminen leiritoiminnassa

Leena Kurki kirjoittaa kirjassaan sosiokulttuurisen innostamisen teoriaa ja historiaa. Hänen mukaansa sosiokulttuurinen innostaminen voidaan määritellä monella tapa ja innostamisen käsite on todella laaja. Ezequiel Ander-Eggin on määritellyt sosiokulttuurisen innostamisen seuraavasti:

"Sosiokulttuurinen innostaminen on ihmisten elämänlaadun kehittymiseen liittyvien, osallistuvaan pedagogiikkaan perustuvien sosiaalisten käytäntöjen yhdistelmä. Käytäntöjen lopullinen tavoite on edistää ihmisten omaa osallistumista kulttuuriseen kehitykseensä luomalla tilanteita ja mahdollisuuksia ihmisten väliselle kommunikaatiolle ja vuorovaikutukselle." (Kurki 2000, 13.)

Tämä on yksi määritelmä sosiokulttuurisesta innostamisesta. Erilaisia tulkintoja ja määritelmiä on monella aikamme tutkijalla ja tieteilijällä, joista useimmat ovat ulkomaalaisia; ranskalaisia, espanjalaisia ja latinalaisamerikkalaisia. Sosiokulttuurisen innostamisen ideologiaa on tuotu Suomeen maista, jotka ovat kulttuurillisesti meistä hyvin erilaisia. Kurki on pohtinut tätä kysymystä ja tullut siihen tulokseen, ettei meidän kannata kopioida suoraan heidän ajatuksiaan, vaan he voivat olla meille suunnan näyttäjiä. (Kurki 2000, s 14-18.)

J.V.Merino on yksi sosiokulttuurisen innostamisen tutkijoista. Merinon mukaan sosiokulttuurisella innostamisella on kaksi päätavoitetta. Ensimmäinen on: "herättää henkiin elämää siellä missä sitä ei ole". Käytännössä tämä tarkoittaa, että luodaan liikettä ja levottomuutta, tuetaan aloitteellisuutta, asioiden täytäntöönpanoa, itenäistä toimintaa ja vastuuntuntoa. Toinen tavoite on "tukea ja saada liikkeelle niitä kykyjä, jotka ovat jo olemassa". Heidät voidaan saada liikkeelle motivoimalla, herättelemällä ja vahvistamalla. Yksilöitä ja ryhmiä koordinoidaan kykyjen ja voimien mukaan, sekä tuetaan heidän osallistumistaan sosiaaliseen, kasvatukselliseen ja kulttuuriseen toimintaan. (Kurki 2000, 23-24.)

Meidän näkemyksemme mukaan leirissämme oli mukana sosiokulttuurisen innostamisen teorian aineksia. Lähdimme luomaan uutta, joka kehittäisi varhaisnuorten keskinäistä kommunikointia ja vuorovaikutusta. Halusimme, että leiriläiset saisivat kokemuksen edistää kulttuuria, osallistumalla leirille ja tekemällä taidetta. Tarkoituksenamme oli herättää leiriin osallistujissa tekemisen intoa ja luovuutta. Leirin ympäristö on tarkoitettu liikunnallisiin harrastuksiin, mutta uudenlainen hyötykäyttö, luonnon ja sen materiaalien näkeminen toisessa valossa ja erilaisissa muodoissa on innostamista. Meidän ohjaajien tehtävänä oli tukea ja rohkaista leiriläisiä sekä yksilölliseen että ryhmän keskinäiseen vastuunottoon. Ryhmille annettavat tehtävät saivat aikaiseksi liikettä, vastuuta ja keskinäistä motivaatiota.

Kurki on laatinut Merinon ajatusten mukaan kahdeksan piirrettä, jotka tulisi näkyä sosiokulttuurisen innostamisen toiminnassa (Kurki 2000, 23-28). Teoreettinen runko, mikä näiden piirteiden kautta toimintaan syntyy, ei leirillämme toteudu kahden kohdan perusteella. Muilta osin koemme, että leirimme täyttää sosiokulttuurisen innostamisen perusajatuksen siinä kuinka me sen ymmärrämme. Piirteiden kuvailu on aika lyhyttä ja osassa oli hieman vaikea saada kiinni alkuperäisestä ajatuksesta.

Ensimmäisen kohdan piirre täyttyy (Kurki 2000, 24), koska toiminta leirillä oli sosiaalista toimintaa, jonka avulla pyrimme sosiaaliseen muutoksen luomiseen ja vahvistamiseen. Halusimme ratkaista arkipäiväisen ongelman varhaisnuorten ajanvietosta. Saimme heidät liikkeelle, tulemaan yhteen muiden kanssa, kommunikoidaan ja tekemään yhteistä kulttuuria.

Leirimme oli luonnoltaan yhteisöllistä ja kasvatuksellista, mutta se ei sisältänyt opetuksellista tietoa. Välillämme ei ollut hierarkisia suhteita, vaan leiriläiset saivat vapaasti keskustella ja toimia. Tämän kakkoskohdan avain on herättää ja motivoida yksilössä ja ryhmässä halun ´kasvattaa´ itse itseään (Kurki 2000, 25).

Kolmannen kohdan tavoitteena on kulttuurinen demokratia. Se tarkoittaa, että tunnustetaan jokaisen ihmisen kyvyt ja mahdollisuudet toimia oman elämänlaatunsa luojana ja aktiivisena osallistujana yhteisönsä kehitykseen. (Kurki 2000, 25.) Mielestämme tämäkin piirre toteutui leirissämme. Jokainen leiriläinen sai tuoda esille omia kykyjään ja häntä kannustettiin siihen. Leiriläinen mahdollisti omalla osallistumisellaan oman elämänsä parantamisen. Myöhemmin, leirin päätyttyä, hän saattoi kertoa oman perheensä ja lähipiirinsä keskuudessa leiristä ja kokemuksistaan. Meidän ohjaajien tuli ymmärtää ympärillä oleva eri kulttuurien kirjo, esimerkiksi tiedostaa eri uskontokuntien kulttuuri ja kunnioittaa eri vakaumuksia.

Ryhmäytyminen, joka oli yksi leirimme tavoitteista, on samalla sosiokulttuurisen innostamisen kulmakivi (Kurki 2000, 25). Meidän ohjaajien tehtävänä oli käyttää menetelmiä, jotka vievät ryhmää eteenpäin. Innostamisessa on tavoite, että ohjaajasta tulee lopulta tarpeeton, mutta tähän asti me emme neljän päivän leirin aikana

päässeet eikä se ollut tarkoituskaan. Jotta ryhmäytyminen olisi mahdollista, tarvitaan ammatillista otetta, yhdessä toimimista ja toisten huomioon ottamista.

Innostaminen koostuu sosiaalisista käytännöistä, jotka saavat aikaan aloitteellisuutta, osallistumista sekä toiminnan ja sen merkityksen pohdinnan vuorovaikutusta. Tämä on viides innostamisen piirre. Tämä on mielenkiintoinen, koska sen katsotaan olevan eräänlaista toimintatutkimusta. (Kurki 2000, 26.) Opinnäytetyömme on toiminnallinen ja teimme havainnointia leiriläisten käytöksestä, ryhmäytymisestä, tekemisestä ja suhtautumisesta asioihin. Vuorovaikutusta pyrimme käymään tilaajamme kanssa siitä, kuinka tätä leirin järjestämistä voisi viedä eteenpäin tulevina kesinä ja tuoda esille leiriläisten kokemuksia ja toiveita. Jotta leirille saadaan jatkoa seuraaville vuosille, tärkeää olisi meidän onnistuminen leirin toiminnassa ja sen reflektoinnissa niin, että siitä innostutaan laajemmassa mittakaavassa ja visio säilyisi yhtenä toimintamuotona. Sosiaalisen intervention teknologia käsite ei opinnäytetyössämme toteudu.

Seitsemäntenä on resurssien etsintä, joka mahdollistaa yksilöiden ja ryhmien identiteetin vahvistamisen omassa kulttuurillisessa ja sosiaalisessa kehityksessä oman yhteisön ja alueen sisällä. Tässä kohdassa painotetaan, ettei jokaista sosiaalikeskittävää projektia tai muuta sosiaalista aktiviteettia voida kutsua sosiokulttuuriseksi innostamiseksi. (Kurki 2000, 27.) Voimme kutsua sitten leiriämme sosiokulttuurisen innostamisen toiminnaksi? Mielestämme voimme. Toimintamme on suunniteltua ja päämäärätietoista. Meillä on käsitys ihmisestä ja yhteiskunnasta sosiologiapintojemme kautta. Keskitymme persoonaan ja jokainen leiriläinen on oma persoonansa ja tunnistamme millaisissa yhteisöissä, alueella ja yhteiskunnassa hän liikkuu ja toimii.

Viimeisenä mainitaan, että innostaminen on yksilöllisen ja ryhmien välisen kommunikaation järjestelmä (Kurki 2000, 28). Tästä piirteestä on vaikea kohdentaa leiriimme niin laajaa vuorovaikutusta ja monipuolista ryhmätoimintaa mitä se tulisi olla.

Sosiokulttuurinen innostaminen on moniulotteinen ja syvälinen tutkimusala ja sen toiminta perustuu kasvatukseen. Se sisältää sellaisia teoreettis-käytännöllisiä ele-

menttejä, joista on apua ihmisen sosiaalisen kasvun ja sosiaalisen tietoisuuden heräämisessä ja lujittumisessa sekä sosiaalisessa sitoutumisessa. Sosiokulttuurinen innostaminen ei ole helposti ymmärrettävää vaan siinä on paljon tasoja, joihin täytyy perehtyä. Sosiaalikultuurinen innostaminen on pitkän aikavälin toimintaa. Emme näkisi mahdottomana, että leirimme olisi alku sellaiselle toiminnalle, joka edistäisi varhaisnuorille tarkoitettua osallistavaa, luovaa, yhteisöllistä ja sitouttavaa tekemistä. Siinä leiritoiminta voisi olla yksi osa suurempaa kokonaisuutta, jossa etsitään muotoa toiminnalle, joka vastaa sosiokulttuurista innostamista sen varsinaisessa merkityksessä. Sosionomeina meidän tulee olla myös innostajia, löytää uusia kanavia ja toimintaa, mitä voisimme asiakkaillemme tarjota. Olemme sosiaalisen alan asiantuntijoita, mutta voimme olla myös edelläkävijöitä ja kehittäjiä.

4.3 Taideleirin luovuus

Uusikylä esittelee suurten ajattelijoiden, filosofien ja psykologien teorioita luovuudesta. Luovuutta on kuvattu neroudeksi, älykkyydeksi ja lahjakkuudeksi, olosuhteiden tuloksena. Luovuutta on pidetty mystisenä, uskonnollisena ja yliluonnollisena toimintana. Uusikylän mukaan Abraham Maslow on todennut, että yksilöllä on oikeus luovaan itsensä toteuttamiseen ja että kaikissa meissä on luovuuden aineksia. Maslow on sitä mieltä, että itseään toteuttava luovuus on parhaimmillaan juuri lapsenomaista, ennakkoluulotonta ja iloista ilman suuria ponnistuksia. Lapsen ajattelumaailmassa koira voi lentää ja kissa sukeltaa eikä mitään ole ennalta määrätty. Kun lapsi havainnoi maailmaa, hän katsoo sitä uusin silmin. (Uusikylä 2012, 23-45.)

Maslowin mukaan kulttuurimme tukahduttaa osan luovuudestamme. Ellei meillä ole myönteistä minäkuvaa, luovutamme helposti. Emme uskalla seurata omaa leikkivää, sisäistä lastamme. Tuotos ei ole aina niin tärkeä, kuin itsensä toteuttaminen. (Uusikylä 2012, 41-43.) Edellä mainitut ajatukset luovuudesta ovat juuri sitä, mitä opinnäytetyössämme halusimme tuoda esille. Luovuus on ihmisyyttä parhaimmillaan. Ei aina tarvitse onnistua täydellisesti vaan usein itse tekeminen on parasta. Tässäkin voidaan todeta, ettei itse päämäärä eli tuotos ole tärkein, vaan matka ja yhdessä tehty ja koettu.

Jane Piirto on kirjailija, opettaja ja professori, joka on pitänyt useita luentoja luovuudesta. Hän esittelee omassa osiossaan toimivia ja hyviä ohjeita siitä, miten lapsen luovuutta voidaan edistää. Piirto kuvailee itse, ettei kyse ole tempuista vaan tavoista kuinka ihmisessä voidaan avata kanavia, jotka vapauttavat sisäisen luovuuden ja sen voimia. Piirto on saanut omassa lapsuudessaan elää maalla ja hänen mukaansa aikuisen luovuus muotoutuu lapsuusajan vapaiden mielikuvitusleikkien ansiosta. Piirron ohjeet sopivat sekä koti- että koulumaailmaan. (Piirto 1999, 80-81.)

Otamme tässä esille muutamia Piirron ohjeita, mitkä meistä ovat tärkeitä ja sopivat sovellettaviksi leiriämme ajatellen. Ensimmäisenä ohjeena on, että lapselle tulisi järjestää oma paikka luovaan työhön. Paikka tulisi olla rauhallinen, tarpeeksi tilava ja muunneltavissa. Usein lapset kyhäävät myös itse piilopaikkoja tai linnakkeita, missä voivat leikkiä rauhassa. Aikuisten olisi hyvä pitää mielessä, että lapsi tarvitsee turvallisen ja salaisen paikkansa luovuuden kehittymiseen. (Piirto 1999, 82-84.) Leirillämme tytöille muodostui parvelle oma paikka missä he juttelivat keskenään ja kertoivat kummitusjuttuja. Heille se oli tärkeää ja mukavaa päästä sinne viettämään vapaa-aikaa. Ulkona ollessamme tytöt hakeutuivat isoille kiville istumaan. Pyssyhovi sopi leiripaikaksi, koska se oli tilava, avara ja puu rakennusmateriaalina toi tiettyä lämminhenkisyyttä sisälle.

Toiseksi lapsella on hyvä olla saatavilla erilaisia materiaaleja. Lapsi, joka on lahjakas musiikissa, tarvitsee soittimen. Toiselle lapselle riittää, että voi kotona käyttää kaikkia materiaaleja mitä on käsillä, oli se sitten kangasta, pahvia tai paperia. Yksi tapa on viedä lasta esimerkiksi museoihin tai taidenäyttelyihin, sieltä hän voi saada inspiraation, mitä voi harjoitella kotona. Paperia ja kyniä meillä kaikilla on kotona saatavilla ja niitä tulisi saada käyttää. (Piirto 1999, 84-85.) Leirillemme keräsimme monenlaisia kierrätystavaroita työskentelyä varten; maitopurkkeja, pahveja, nappeja, kankaita, metalli- ja muovikorkkeja. Kaikki materiaali oli koko ajan pöydällä nähtävillä ja tarjolla, niitä sai vapaasti käyttää.

Seuraavaksi Piirto kehottaa rohkaisemaan ja laittamaan esille lasten tuotoksia. Sillä on suuri merkitys kuinka sanot tai kehut heidän töitään. Lioitteluun tai valeh-

teluun ei kuitenkaan kannata sortua. Kaikenlaiset kommentit jäävät lasten mieleen ja he saattavat myöhemmin tulla jopa kiittämään sinua siitä, että annoit rehellisen ja kannustavan kommentin. (Piirto 1999, 85-87.) Huomasimme leirillä, että toiset tarvitsevat kannustusta ja rohkaisua enemmän kuin toiset. Silläkin on merkitystä millä äänensävyllä sanot asian, koska joku voi loukkaantua, jos kehut liian innokkaasti. Piti olla tarkkana ettei sano sellaista mitä ei todella tarkoita. Meistä oli tärkeää pystyttää näyttely, jotta tehdyt teokset tulivat myös muiden nähtäväksi. Huomasimme näyttelyä pystyttäessä, että se oli leiriläisille hieno hetki saada omat työt vitriiniin ja maalaukset seinälle katseltaviksi.

Lapset oppivat matkimalla. On hyvä, että he näkevät vanhempansa tai opettajansa tekevän jotain luovaa, esimerkiksi käsitöitä, rakentamista, puutarhan hoitoa tai jotain sellaista, mistä hän nauttii ja siitä syntyy jotain. Tällöin lapsi saa viestin siitä, että tekeminen ja itsensä ilmaisu on sallittua. (Piirto 1999, 87-89.)

Me emme tehneet leirille valmiita malleja siitä, millaisia tuotosten pitäisi olla emmekä myöskään tehneet omia töitä. Olemme kuitenkin Piirron kanssa samaa mieltä siitä, että aikuisten tulisi tehdä asioita enemmän heittäytymällä ja näyttää, kuinka tekemisestä voi nauttia, vaikka lopputulos ei olisikaan täydellinen. Tekemisessä tulisi näkyä kokemus onnellisuudesta. Sen voi saavuttaa työskennellessään itselleen tärkeän asian kanssa ja kun se vastaa niitä taitoja mitä osaat. Lapsi voi esimerkin kautta omaksua tavan tehdä ja touhuta itselleen mieluisten asioiden parissa.

5. LEIRITOIMINTA

5.1. Leirin järjestelyt

Leirin huolellinen suunnittelu takaa hyvän ja onnistuneen leirin. Pienikin leiri täytyy suunnitella etukäteen. Tulisi myös varautua siihen, että kaikki ei mene koskaan niin kuin on suunniteltu. Siksi on hyvä miettiä myös varasuunnitelmia. Leirin suunnittelussa pitää ottaa huomioon leirin budjetti, leiriläisten määrä, ohjaajien määrä, ohjelma, ruoka ja sijainti. Kun kaikki ohjaajat ovat perillä siitä, mitä on tarkoitus tehdä ja mihin aikaan, leiri sujuu ilman stressiä ja kiirehtimistä. Leiriläiset vaistoavat, jos ohjaajat eivät ole tilanteen tasalla ja se aiheuttaa hämmennystä ja sekasortoa. (Ketola 2002, 61-62.)

Hyvissä ajoin ennen leiriä suunnitellaan, minkälainen leiri on tulossa. Tarvitaan vastauksia esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin: onko leirillä jokin teema, minkä ikäisille leiri on suunnattu, mikä on ajankohta, paljonko leiri maksaa ja missä se järjestetään. Varataan leiripaikka ja otetaan selvää, tarvitaanko leirin järjestämiseksi jotain erityisiä lupia. Tässä vaiheessa tulisi hoitaa ohjaajien rekrytointi ja mahdollinen kouluttaminen. Näiden tietojen pohjalta tehdään mainokset leiristä ja ne laitetaan jakoon. Tämän jälkeen aloitetaan leirin varsinaisen ohjelman suunnittelu, otetaan vastaan ilmoittautumisia ja vastataan vanhempien kyselyihin. Suunnitellaan ruokailut, mietitään turvallisuusasiat kuntoon ja hankitaan tarvittavaa materiaalia. Kun ilmoittautumisaika on päättynyt, lähetetään leirikirjeet ja esitietolomakkeet leiriläisille. (Ketola 2002, 64-67.)

5.2. Leirin turvallisuus

Leiriä järjestäessä on aina hyvä miettiä etukäteen turvallisuuteen liittyviä asioita ja pohtia, mitä voisi tapahtua. Tällä tavalla voidaan ennakoida ja varautua erilaisiin tilanteisiin. Turvallisuusasiat jakaantuvat kahteen pääryhmään: välineelliseen ja henkiseen turvallisuuteen. Välineelliseen turvallisuuteen kuuluvat ensiapuvälineet, alkusammutusvarusteet ja esimerkiksi pelastusrengas laiturilla. Henkiseen turvallisuuteen taas kuuluvat leirin ohjaajien ammattitaito, organisointikyky ja kyky toimia

tilanteessa kuin tilanteessa. (Ketola 2002, 144-145.) Välineelliseen turvallisuuteen kuului meidän leirissämme myös turvallisuusasiakirjan täyttäminen (LIITE 7/1-7/2). Tähän suunnitelmaan mietimme etukäteen mitä leirillä voisi tapahtua, mitä riskejä esimerkiksi ympäristö tai leiripaikka mahdollistavat. Näitä etukäteen miettimällä ja pohtimalla minimoimme vahingot.

Suomen evankelis-luterilaisella kirkolla on kirkkohallituksen vuonna 2006 hyväksymä Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet -asiakirja. Se on ohjeistus, jonka mukaan turvallisuusasiat tulee järjestää kaikissa Suomen seurakunnissa. Mielestämme tästä ohjeistuksesta löytyvä turvallisuusasiakirja on sovellettavissa myös meidän leiriimme. Asiakirja täytetään ennen leiriä ja sinne merkitään muun muassa perustiedot leiripaikasta ja ajankohdasta, ohjaajien määrä, ensiaputaitoiset henkilöt, leiriläisten määrä, ohjelman kuvaus, mahdollisten riskien arviointi ja avunhälyttämisjärjestelyt. (Retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet 2006.) Nivalan kaupungilta ei löytynyt pelastussuunnitelmaa leiripaikalle, joten ajattelimme, että on hyvä olla edes jokin turvallisuusasiakirja leiriä varten. Muokkasimme tästä seurakunnille tarkoitettua turvallisuusasiakirjasta meidän leiriimme sopivan.

Leirin ohjaajien tulisi olla ensiaputaitoisia. Ensiapuvälineet tarkistetaan ennen leiriä ja niitä täydennetään tarvittaessa. Leiriläisen tiedot saadaan leirikirjeen mukana lähetettävällä esitietolomakkeella. Siitä selviää, onko lapsilla allergioita tai sairauksia, jotka vaativat lääkitystä leirin aikana tai muuta sellaista, josta on hyvä tietää. Näin ohjaajat voivat pitää huolen, että leiriläinen muistaa ottaa lääkkeensä leirin aikana. Leirillä tulee olla myös vakuutukset kunnossa tapaturmien varalle. (Ketola 2002, 180-183, 192-193.)

Turvallisuutta miettiessä tulee ottaa huomioon, että ohjaajia on riittävästi suhteessa leiriläisten määrään. Jos leiriläisiä on paljon, on hyvä jakaa heitä pienempiin ryhmiin ja osoittaa jokaiselle ryhmälle vastuuhjaaja. Ohjaajien on tällöin helpompi pysyä tilanteen tasalla. Ympäristön vaikutuksia turvallisuuteen pitää miettiä etukäteen, esimerkiksi: onko lähellä vesistöä, johon voi hukkua? Onko metsää, johon voi eksyä? Käytetäänkö leirillä työkaluja, joilla voi saada vahingon aikaiseksi? (Ketola 2002, 151-170.)

Yksi turvallisuuteen ja yleiseen ilmapiiriin vaikuttava asia on leirin yhteiset säännöt. Ne on hyvä tehdä jo ensimmäisenä päivänä yhdessä leiriläisten kanssa. Kannattaa korostaa, että ne laaditaan mukavan ilmapiiriin takaamiseksi eikä kenenkään kiusaksi. Sääntöjä on hyvä laatia mieluummin vähän kuin liikaa. Lopuksi jokainen leiriläinen allekirjoittaa säännöt ja näin sitoutuu noudattamaan niitä koko leirin ajan. Jos rikkomuksia tapahtuu, niin voidaan niistä keskustellessa palata sääntöihin ja muistuttaa mitä on sovittu. (Ketola 2002, 8.)

5.3 Ohjaajuus leirillä

Jokaisella leirillä tulee olla vastuunohjaaja tai leirinjohtaja, joka pitää toiminnan ja ryhmän kasassa. Johtajan tehtävä on kantaa vastuu leirin toiminnasta, auttaa ohjaajia ja leiriläisiä laatimaan tavoitteet ja säännöt toiminnalle sekä auttaa eteenpäin ongelmatilanteissa. (Toivakka, Maasola 2011, 37.)

Ohjaajan on hyvä muistaa, että kaikki leiriläiset ovat yksilöitä. Suunniteltaessa toimintaa, täytyy ottaa huomioon, että kaikki ei välttämättä mene suunnitellusti, vaan vastoin käymisiä voi sattua. Vastoin käymisiin on helpompi suhtautua, kun on miettinyt etukäteen varasuunnitelman. Tutustuminen leiriläisiin käy mukavasti leikkien ja pelien kautta. Erilaisia tutustumisleikkejä on paljon ja niistä kannattaa valita hyvin yksikertaisia ja helppoja juttuja ensimmäiselle kerralle. Läheisyyttä vaativat leikit kannattaa jättää myöhemmäksi. (Valkeapää 2011, 14-15.)

Kaikessa ihmisten kanssa tehtävässä työssä vuorovaikutustaidoilla on todella suuri merkitys. Hyvillä vuorovaikutustaidoilla selviytyy vaikeistakin tilanteista. Työsämme emme voi vaikuttaa siihen, minkälaisen ihmisten kanssa olemme tekemisissä, mutta kaikkien kanssa on pystyttävä toimimaan. Kaikilla meillä on kokemuksia tilanteista, joissa emme ole tulleet ymmärretyiksi. Joidenkin ihmisten kanssa vuorovaikutus on vaikeampaa kuin toisten. (Kalliola, Kurki, Salmi & Tamminen-Vesterbacka 2010, 44.) Leirille, jossa on useita ohjaajia ja paljon leiriläisiä, mahtuu yhtä monta erilaista persoonaa ja luonnetta. Usein tulee ongelmatilanteita ja niihin kannattaa puuttua heti, jotta ne eivät vaikuta negatiivisesti leirin ilmapiiriin. Meidänkin leirillä tällaisia tilanteita syntyi, mutta keskustelimme niistä heti ja ne saatiin sovittua.

Vuorovaikutuksella tarkoitetaan ihmisten välistä vuoropuhelua, kanssakäymistä ja sitä miten he reagoivat muiden ihmisten toimintaan. Monesti ajatellaan, että vuorovaikutus on pelkkää puhetta, mutta siihen kuuluu yhtäläillä sanaton viestintä, kuten ilmeet, eleet, liikkeet ja kehon asento. Vaatteet ja asusteet voivat olla osa ihmisten välistä viestintää. Me kaikki olemme erilaisia ja jokaisella on erilaiset vuorovaikutustaidot. Luonteesi ei kuitenkaan kerro kaikkea. Ujo ja hiljainen ihminen voi olla vuorovaikutus- tai sosiaalisilta taidoiltaan paljon taitavampi kuin puhelias ja ulospäin suuntautunut. Kyse ei aina ole siitä, millainen itse on, vaan miten osaat ottaa toisen tarpeet huomioon. (Kalliola ym. 2010, 44-45.)

Ohjaustilanteessa ohjattavan ja ohjaajan keskinäinen vuorovaikutus vaikuttaa hyvin paljon siihen, miten ohjaustilanne onnistuu. Lämmin ja positiivinen ote vuorovaikutustilanteessa toimii paljon paremmin kuin määräilevä ja tiukka. Tärkeitä taitoja, joita hyvältä ohjaajalta vaaditaan, ovat kyky kuunnella, kyky dialogisuuteen ja kyky luoda luottavainen suhde ohjattavaan. Kaikki nämä ominaisuudet vaativat läsnäoloa ja aitoa kiinnostusta ohjaustyöhön. (Kalliola ym. 2010, 46-48.)

Ammattilaisella eli ohjaajalla on aina vastuu kannettavanaan. Kohtaamis- ja vuorovaikutustilanteissa ohjaajan on aina asetuttava samalle tasolle asiakkaan eli lapsen tai nuoren kanssa. Ei koskaan ylä- tai alapuolelle, vaan samalle tasolle. Kohtaamistilanteessa vastakkain on aina kaksi samanarvoista ja samanlaiset oikeudet omaavaa ihmistä. Joskus käy niin, että aikuinen luulee tietävänsä paremmin lapsen tunteet tai mikä on paras tapa toimia tämän parhaaksi, mutta tätä valtaa on käytettävä todella varoen ja tarkoin. Vallan kanssa käsi kädessä kulkee suuri vastuu. Erehtyminen on aina mahdollista ja se on pystyttävä myöntämään, oli vastassa sitten lapsi itse, vanhemmat tai kollega. (Mattila 2011, 49.)

5.4 Ryhmän toiminta

Leirin aloitusvaiheessa, hyvän ilmapiirin luomiseen ryhmän sisälle tulee panostaa erityisesti. Hyvä ilmapiiri vaikuttaa ryhmän sisäiseen vuorovaikutukseen ja sen toimivuuteen. Ryhmän jäseniä täytyy rohkaista osallistumaan aktiivisesti toimintaan. Kun vuorovaikutus ryhmän sisällä toimii, jäsenet rohkaisevat ja kuuntelevat

toinen toistaan ja he ottavat huomioon toistensa tarpeet ja tunteet. Hyvässä ja toimivassa ryhmässä on johtaja, joka vie ryhmää kohti asetettuja tavoitteita. Ryhmän tavoitteet ovat yhteisiä, mutta työsuoritukset voivat olla myös yksilöllisiä ryhmätöiden lisäksi. (Kemppinen & Rouvinen-Kemppinen 1998, 48-50.)

Ryhmätöitä tehdessä on tärkeää, että kaikille riittää tekemistä. Aluksi jaetaan tehtävät ja varmistetaan, että jokainen on tietoinen, mitä ryhdytään tekemään. Pienryhmässä jokaisella on mahdollisuus osallistua päätöksentekoon, mutta toimia myös itsenäisesti. Kun jokainen tekee oman osansa työstä, ryhmässä olija kokee itsensä tärkeäksi osaksi ryhmää. (Vehkalahti 2007, 28.)

Jotta ryhmä onnistuisi ja pääsisi tavoitteisiinsa, sen jäsenet tarvitsevat kannustusta ja rohkaisua. Ryhmän johtajan tehtävä onkin muistaa, että myös epäonnistumiset kuuluvat elämään, mutta kaikesta voi löytää jotain hyvää. Kun lapselle tai nuorelle annetaan positiivista palautetta, se antaa hänelle myönteisen käyttäytymiskokemuksen ja energiaa jatkaa. Positiivinen palaute voi auttaa unohtamaan mahdolliset epäonnistumiset. Lannistamisen osaa jokainen, mutta kannustaminen vaatii harjoittelua. (Kemppinen ym. 1998, 57-60.)

6. LEIRIN SUUNNITTELU JA ORGANISOINTI

6.1 Leirin suunnittelun taustaa

Opinnäytetyössämme halusimme nostaa esille nykypäivän kulutus- ja nautinto-keskeisen ajattelutavan. Opinnäytetyömme ideointivaiheessa törmäsimme Jyri Kontturin kirjaan Niukkuuden pedagogiikka. Mielestämme hän osaa tuoda esille sen ajatuksen kuinka ”pieni on kaunista”. Nykyajan lapset ja nuoret elävät yltäkyläisessä tavara- ja kokemusmaailmassa, kaikkea on liikakin. Maailma ei riitä, mikään ei tunnu miltään. Eriarvoisuus näkyy niin lasten kuin nuorten keskuudessa. Tähän on syynä raha, koska monelta osin raha pyörittää maailmaa. (Kontturi 2009, 11-14.)

6.2 Ideoinnin vaiheet

Idea opinnäytetyöhön syntyi kesällä 2014 Mervin ollessa töissä päiväkodilla. Lämpimänä kesäpäivänä lapsille annettiin pihalle suuret paperit ja sormivärit, joihin he saivat vapaasti maalata. Lasten innostusta katsellessa syntyi ajatus, että lapsilla on tarve ilmaista itseään ja saada positiivista palautetta. Nivalassa ei ole järjestetty varhaisnuorille leirejä, jotka suuntautuisivat taiteen tekemiseen. Siinä missä toisille lapsille luontainen tapa on liikkua, toisille se voi olla käsillä tekeminen ja itsensä ilmaiseminen taiteen keinoin. Nivalassa erilaisia liikunnallisia sekä seurakunnan leirejä on tarjolla.

Alkuperäisessä ideassa mukana oli myös arkkitehtiopiskelija, joka olisi tuonut leirille omaa osaamistaan. Leirin aikana tehdyt työt ja käytetyt materiaalit oli tarkoitus liittää enemmän arkkitehtuuri teemaan. Aikataulujen yhteensovittaminen osoittautui kuitenkin vaikeaksi töiden ja opiskelujen vuoksi, joten jouduimme jättämään arkkitehtuuri teeman pois. Arkkitehtuurista luovuimme myös siksi, että Maakuntarahastolta anottu avustushakemus hylättiin, emmekä voineet panostaa materiaaleihin niin paljon kuin oli tarkoitus. Sosiaaliohjauksen näkökulman kannalta toivoimme saavamme perhetyön kentältä leirimme kohderyhmään sopivia lapsia.

Olisimme halunneet tarjota näille lapsille mahdollisuuden osallistua leirille ilman kustannuksia. Tämä ei toteutunut, koska sen ikäisiä lapsia ei ollut riittävästi.

Muutoksista huolimatta päätimme toteuttaa leirin. Teimme uudet suunnitelmat leirin teemojen ja rahoituksen osalta sekä päätimme ottaa sosiokulttuurisen innostamisen näkökulman sosiaaliohjauksen tilalle. Sovimme näistä muutoksista ohjaavan opettajamme kanssa sekä keskustelimme opinnäytetyömme teoriaosuuden sisällöstä ja sen muutoksista.

Halusimme kuitenkin toteuttaa alkuperäisen ajatuksemme antaa varhaisnuorille kokemus itsensä ilmaisemisesta, käsillä tekemisestä ja oman luovuuden löytämisestä. Tavoitteenamme oli myös saada ryhmä toimimaan yhdessä. Taiteen tekeminen ei ole meidän vahvuutemme, mutta haastoimme itsemme ja päätimme pysyä tässä teemassa. Mietimme uusia sisältöjä leirille ja otimme aiheiksi kierrätyksen ja ympäristön, joiden ympärille suunnittelimme uuden ohjelman. Ajatuksemme oli hyödyntää leiripaikan ympärillä olevaa luontoa ja toisaalta kierrätysmateriaaleista ei tulisi suuria kustannuksia.

6.3 Yhteistyökumppanit ja rahoitus

Nivalan kaupungin nuoriso- ja kulttuuritoimi oli opinnäytetyömme tilaaja. Yhteishenkilömme Johanna Junnon kanssa pidimme kolme suunnittelupalaveria, joissa kävimme läpi miten työmme etenee ja mitä tehdään. Saimme Nivalan kaupungilta myös rahallista avustusta leirin järjestämiseen sekä työvälineitä lainaksi nuorisotalolta. Muita rahoitukseen osallistuneita yhteistyötahoja olivat Nivalan Lions club, Pelastakaa lapset ry Nivalan osasto ja Nivalan Mannerheimin lastensuojeluliitto. Edellä mainituille tahoille lähetimme vapaamuotoisen hakemuksen, jossa kerroimme leiristä ja pyysimme avustusta leirin järjestämiseen. Jokainen avusti sopivaksi katsomallaan summalla.

Budjettimme koostui Pyssyhovin vuokrasta, ryhmähenkivakuutuksesta, ruokakuluista, materiaalikuluista sekä bensakuluista. Materiaalikulut saimme pidettyä hyvin alhaisina, koska käytimme hyväksi luonnon antimia sekä kierrätysmateriaalia. Ruokakulut saimme katettua leirimaksuilla, joka oli 25 euroa/lapsi.

TAULUKKO 1. Budjetti leirille

Tulot:		Menot:	
Nivalan kaupunki	100€	Pyssyhovin vuokra	150€
Pelastakaa lapset ry.	50€	Ryhmähenkivakuutus	34,40€
Nivalan Lions club	100€	Materiaalikulut	56,70€
MLL	50€	Ruokakulut	92,90€
Leirimaksut	200€	Valokuvasuurennot	16€
		Bensakulut	150€
Yhteensä:	500€	Yhteensä:	500€

6.4 Markkinointi ja leirin järjestelyt

Hoidimme itse kaiken leirin markkinointiin ja järjestelyihin liittyen. Markkinoimme leiriä yleisesti, koska perhetyön kautta ei saatu osallistujia. Tieto tästä tuli myöhäisessä vaiheessa ja uusi suunnitelma piti toteuttaa pikaisella aikataululla. Tästä johtuen ilmoitukset ehtivät olla vain pari viikkoa esillä. Nivalan paikallislehti kirjoitti tulevasta leiristä puffijutun ja samaan aikaan jaoimme ilmoituksia (LIITE 1) kouluille, kauppoihin ja kirjastoon.

Varasimme leiripaikan hyvissä ajoin viikon ajaksi. Kävimme katsomassa toukuussa 2015 leiripaikan varustuksen, ympäristön ja suunnittelimme ohjelman toteuttamista paikan resurssit huomioon ottaen. Mietimme rakennuksen ja ympäristön turvallisuuteen liittyviä riskejä ja toimintatapoja. Kyselyistämme huolimatta emme saaneet kaupungilta Pyssyhovin pelastussuunnitelmaa. Olimme yhteydessä vakuutusyhtiöön ja he neuvoivat sekä tekivät tarjouksen sopivasta vakuutuksesta. Kierrätysmateriaalin keräämisen aloitimme heti kun päätimme ottaa aiheeksi kierrätyksen ja ympäristön.

Leirille ilmoittautui kahdeksan tyttöä. Leiriläisten ilmoittauduttua lähetimme leirikirjeet (LIITE 2) ja esitietolomakkeet (LIITE 3). Kirjeessä kerroimme kaiken tarpeellisen liittyen varustukseen ja ohjelmaan. Esitietolomake tuli palauttaa täytettynä lapsen tullessa leirille. Ilmoittautumisen yhteydessä kysyimme lasten ruoka-

aineallergiat. Laadimme leiriläisille palautelomakkeet (LIITE 4) sekä diplomit (LIITE 5) leirille osallistumisesta.

6.5 Leiriohjelman runko

Ensimmäisen leiripäivän teema oli ympäristö. Tavoitteet tälle päivälle olivat ryhmäytyminen, yhteistyön sujuminen sekä onnistuminen. Ensimmäisenä päivänä oli tarkoitus panostaa tutustumiseen ja hyvän ilmapiirin luomiseen, jotta tunnelma leirillä olisi alusta alkaen hyväksyvä ja rento. Aluksi laadimme säännöt ja piirsimme oman kuvan pitäen paperia pään päällä. Jotta ryhmä oppisi kommunikoimaan ja toimimaan yhdessä, teetimme ison ryhmätyön, joka tehtiin ulos käyttäen luonnon materiaaleja.

Otimme leiriläisiä mukaan ruoanlaittoon, koska mielestämme on hyvä että leiriläiset ovat osallisena kaikissa leirin toiminnoissa. Päätimme jokaisen päivän yhteisesti valitsemalla sen päivän tunnelmaan sopivan nallekortin. Nallekortit ovat Pesäpuu ry:n kehittämät tunteiden ja persoonallisuuden ilmaisua helpottavat kortit, joihin olemme tutustuneet opiskeluiden aikana.

Toisen päivän teemana oli turvapaikka ja tavoitteina olivat turvallisuuden tunteen luominen ja oman luovuuden löytäminen. Päivän työ oli oman turvapaikan rakentaminen ja siihen orientoituumme tarinan kautta. (Helenius, Rautava, Tuovinen 1998, 146.) Työn tekemiseen käytimme kierrätysmateriaaleja. Turvapaikan luomista käytetään paljon vakauttamisharjoituksena esimerkiksi lastensuojelutyössä. Sen tarkoituksena on kiinnittyä itselle turvalliseen olotilaan tai paikkaan sen hetkisestä elämäntilanteesta riippumatta. (Boon, Steele & Van der Hart. 2011.)

Kolmannen päivän teema oli tulevaisuuden maailma ja tavoitteina olivat yhdessä suunnittelu ja tunne ryhmään kuulumisesta. Tarkoituksena oli suunnitella maalaus tulevaisuuden maailmasta, josta jokainen teki oman osionsa. Näistä oli tarkoitus koota yksi iso maalaus. Suunnittelun ja ideoimisen leiriläiset tekivät yhteistyössä, mutta jokaisen oma persoonallinen ja yksilöllinen kädenjälki näkyi kokonaisuudessa. Tarkoitus oli, että jokainen tuntee olonsa tarpeelliseksi ja tärkeäksi ryhmässä.

Neljännän päivän teema oli minun vahvuuteni ja tavoitteina ovat rohkeus ilmaista itseä sellaisena kuin on ja positiivinen kuva itsestä. Aloitimme aamun leipomalla pullaa. Varsinainen työ oli oman kuvan piirtäminen ja täyttäminen paperimosaiikkiteknikalla. Tarkoituksena oli tuoda esille, että kukaan meistä ei ole täydellinen, vaan jokaisesta löytyy rosoisuutta ja epäsymmetrisyyttä. Päivän lopuksi kirjoitimme positiivisia asioita ensimmäisenä päivänä piirretyn oman kuvan ympärille. Tämän harjoituksen tarkoituksena oli, että jokaiselle jää positiivinen kuva itsestä. Viimeisen päivän kunniaksi grillasimme ja herkuttelimme.

KUVIO 1. Käytettävissä oleva materiaali

KUVIO 2. Oma turvapaikka, kierrätysmateriaalista tehtyä

7. LEIRIN TOTEUTUS

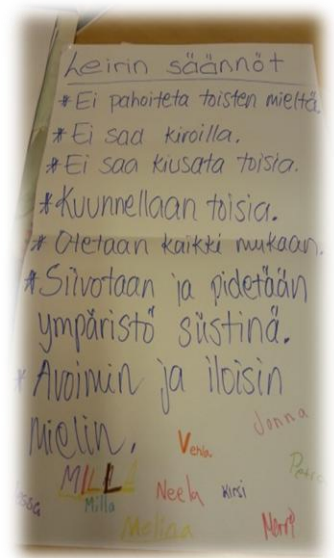
7.1 Valmistelu

Maanantain olimme varanneet kokonaan leirin valmisteluun ja viimehetken ostoksiin. Ensimmäisenä kävimme ostamassa viikon ruokatarvikkeet sekä puuttuvat materiaalit askarteluihin. Meillä oli valmiina viikon ruokalista sekä laskelma ruoan menekistä ja kustannuksista. Kauppa-asiat hoidettuamme suuntasimme leiripaikkaan Pyssyhoviin. Pyssyhovi on kaupungin virkistysalueelle tehty rakennus, noin sadalle hengelle. Rakennuksessa on majoitustilaa yläparvella, ruokailu ja keittiötilat sekä saunatilat alakerrassa.

Pyssyhovissa järjestelimme materiaalit ja tarvittavat työvälineet valmiiksi paikoilleen ja sisustimme paikkaa hieman kotoisammaksi matolla, liinoilla ja kynttilöillä. Takan eteen toimme punaisen lankamaton, jossa oli tarkoitus kokoontua päivän aluksi ja päätteeksi. Teimme vielä puutelistaa tarvittavista tavaroista ja kävimme läpi viikon ohjelman sekä listan leiriläisistä. Leiriläisiä oli kahdeksan 9-13 – vuotiasta tyttöä. Poikia ei valitettavasti leirille osallistunut yhtään.

KUVIO 3. Kokoontuminen punaiselle matolle

KUVIO 4. Leirin säännöt

7.2 Ympäristö

Ensimmäinen leiripäivä oli onneksi aurinkoinen toisin kuin säätiedotus lupaili. Leiriläiset saapuivat aikataulussa ja aloitimme päivän leirimaksujen ja esitietolomakkeiden keräämisellä. Tämän jälkeen kokoonnuimme takan eteen matolle tutustumaan toisiimme muutaman nimileikin avulla. Laadimme myös yhteiset säännöt leirille. Leiriläiset kirjoittivat nimensä sääntöjen alle ja se asetettiin seinälle leirin ajaksi. Seuraavaksi jokainen piirsi oman kuvan pidellen paperia päänsä päällä. Myös nämä kuvat laitettiin seinälle leirin ajaksi ja leirin lopuksi kirjoitimme niihin positiivisia asioita toisistamme.

Tämän jälkeen kävimme läpi päivän teeman ja tulevan työn. Päivän teemana oli ympäristö ja tarkoitus oli tehdä ympäristötaidetta käyttäen hyväksi luonnon materiaaleja. Työ oli ryhmätyö ja koska leiriläisiä oli vain kahdeksan, he olivat yksi ryhmä. Aiheeksi annoimme joko olemassa olevan tai mielikuvituseläimen rakentamisen isolle hiekka-alueelle. Ideana oli, että teoksesta tehdään niin suuri, että eläimen hahmo näkyy selkeästi ylhäältäpäin kuvattaessa. Valokuva teoksesta laitettiin näyttelyyn esille.

Tytöt aloittivat suunnittelun miettimällä minkä eläimen haluavat tehdä. Kaikki ehdottivat jotain, jonka jälkeen he äänestivät mieluisimman ja hahmottelivat eläimen paperille. Tytöt päättivät tehdä joutsenen. Sitten he lähtivät ulos keräämään materiaalia luonnosta ja rakentamaan eläintä. Hiekalle alkoi kerääntyä voikukkaa, erilaisia heiniä, käpyjä, sammalta. Kerätessään tytöt juttelivat ja ohjeistivat toisiaan.

Eläimen rakentaminen vei koko päivän. Välillä söimme ja tytöt muovailivat taikataikinasta eläimiä. Pienen tauon jälkeen he jatkoivat uudella innolla joutsenen rakentamista. Loppua kohden alkoi jo väsy painaa, mutta olimme mukana lähinnä kannustamassa ja siivoamassa jälkiä. Tytöt olivatkin tyytyväisiä lopputulokseen. Päivän päätteeksi kokoonnuimme punaiselle matolle ja kertasimme päivän tunteita nallekorttien avulla. Nallekortit ovat Pesäpuu ry:n kehittämät tunteiden ja persoonallisuuden ilmaisua helpottavat kortit, joihin olemme tutustuneet opiskeluiden aikana.

KUVIO 5. Ympäristötaidetta tekovaiheessa ja valmis joutsen.

7.3 Oma turvapaikka

Aloitimme leiripäivän jälleen punaiselta matolta. Meillä oli mukana kassillinen pehmoleluja, joista jokainen sai valita itseään parhaiten kuvaavan pehmon. Tämän jälkeen jokainen kertoi, miksi valitsi kyseisen eläimen ja mitä se kertoo hänestä itsestään. Tytöt tekivät myös rintamerkit, joihin he taiteilivat oman nimensä ja koristelut.

Päivän teemana oli oma turvapaikka. Jokainen haki itselleen patjan ja otti siinä hyvän asennon. Luimme Eväitä elämään- kirjasta (Helenius, Rautava & Tuominen 1998, 146) tekstin turvapaikan luomisesta (LIITE 6). Teksti oli rentouttava ja samalla mielikuvitusmatka omaan turvapaikkaan. Tekstin avulla tytöt orientoituivat oman turvapaikan rakentamiseen. Turvapaikat rakennettiin kierrätysmateriaaleja käyttäen. Niistä tuli omaperäisiä ja tytöt osasivat käyttää materiaaleja luovasti.

Ennen ruokailua kävimme pihalla tekemässä ryhmäytymisharjoituksia leikin varjolla. Samalla työt saivat pitää tauon turvapaikan rakentamisesta. Pyrimme siihen, että ruokailu oli aina kiireetön ja rauhallinen. Ruokailun jälkeen tytöt rakensivat turvapaikat valmiiksi. Olimme suunnitelleet tytöille rastiradan, jonka he suorittivat pareittain. Radalla he saivat käyttää luovuuttaan ja keksiä uusia käyttötarkoituksia päivittäistavarapakkauksille. Rastitehtävissä he olivat nopeita, aikaa meni vähem-

män mitä olimme suunnitelleet. Tytöt maalasivat vielä edellisenä päivänä tekemänsä taikataikina eläimet. Päivän lopuksi kokoontuimme punaiselle matolle nallekorttien kanssa.

KUVIO 6. Taikataikinasta saa aikaan monenlaisia eläimiä.

7.4 Tulevaisuuden maailma

Aloitimme aamun Taikamatto -harjoituksella. Tehtävänä oli, että koko ryhmä seisoo matolla ja kääntää sen nurinpäin poistumatta siitä. Tehtävän tarkoitus oli, että tytöt keksivät ratkaisun yhdessä ja pitävät huolta toisistaan ettei kukaan tipu matolta sitä käännettäessä. Pienen alkumietinnän jälkeen kaksi tytöistä otti tilanteen haltuun ja vei hommaa eteenpäin kertomalla muille mitä pitää tehdä ja missä pitää olla. Kerroimme päivän teemasta ja tehtävästä, jonka jälkeen järjestelimme jokaiselle oman paikan lattialle. Tehtävänä oli maalata suurelle paperille oma näkemys tulevaisuuden maailmasta. Ajatuksena oli, että tytöt miettivät aluksi yhdessä, mikälainen tulevaisuuden maailma on ja maalauksista kootaan yksi iso työ näyttelyyn. Osa halusi ryhtyä heti ohjeistuksen saatuaan maalaamaan ja yhteinen tavoite työstä jäi vähän leijumaan ilmaan. Ennen ruokaa kävimme ulkona leikkimässä pari pihaleikkiä.

Toinen päivän tehtävistä oli rakentaa pienoismalli tulevaisuuden kaupungista. Kaupunki rakennettiin kierrätysmateriaaleista. Äänekkään neuvottelun tuloksena päästiin yhteisymmärrykseen siitä mitä kukakin tekee. Tytöt tekivät yhden yhteisen

kaupungin, joka muodostui kaupasta, kirjastosta, uimarannasta, puistosta, rautatieasemasta, omakotitalosta, hotellista sekä kerrostalosta. Loppupäivä meni töiden rakentelussa ja viimeistelyssä. Tyttöillä oli enemmän vapaata aikaa juttelulle ja omalle leikille. Päivän päätteeksi oli jälleen tunnelmapiiri nallekorttien avulla.

KUVIO 7. Kuinkas tämä matto käännetään? Näin se hoituu!

7.5 Minun vahvuuteni

Aloitimme päivän pullan leipomisella. Jokainen sai leipoa oman näköisiä pullia ja käyttää tässä omaa luovuuttaan. Leipominen oli kaikille mieluista puuhaa. Pullien paistuesssa aloitimme päivän ensimmäisen työn, joka oli paperimosaiikkikuva itsestä. Aluksi tytöt piirsivät oman kuvansa paperille, jonka jälkeen he täyttivät kuvan paperisilpulla. Emme tehneet mallia, jottei se olisi liikaa ohjannut heitä, mutta jälkeinpäin huomasimme, että malli olisi voinut saada lopputuloksesta värikkäämmän ja eloisamman.

Ennen ruokailua oli vapaata aikaa ja osa tytöistä viimeisteli vielä viikon aikana tekemiään töitä. Viimeisen päivän kunniaksi grillasimme ja herkuttelimme ulkona. Laitoimme tulet ulkona olevaan grillikatokseen ja siellä paistoimme makkarat sekä kanafileitä. Jälkiruuaksi oli vähän suklaata ja sipsejä. Juttelu grillikatoksessa oli

leppoisaa ja tytöt kertoivat tuntemuksiaan leiriltä. Leiriä oli vielä parisen tuntia jäljellä ja siirryimme sisätiloihin. Haimme seinältä ensimmäisenä päivänä piirretyt omat kuvat, joihin jokainen kirjoitti toisistaan jotain positiivista. Jaoimme tytöille diplomit leirille osallistumisesta. Tämän jälkeen siivosimme sisällä sekä ulkona ja pakkasimme autoon taideteokset ja ajoimme kirjastolle pystyttämään näyttelyyn. Nivalan paikallislehti kävi tekemässä leiristä jutun ennen kuin suuntasimme kotiin. Näyttely sai olla kirjaston aulassa reilun viikon, jonka jälkeen kävimme purkamassa sen.

KUVIO 8. Juttu Nivala-lehdessä 17.6.2015

8 ARVIOINTI JA PALAUTTEET

8.1 Leiriläisten palaute

Laadimme leiriläisille palautekyselyn (LIITE4), jonka he täyttivät viimeisenä leiripäivänä. Palautekysely koostui avoimista kysymyksistä, joihin sai vastata omin sanoin. Kysyimme ennako-odotuksista, leirillä tehdyistä töistä sekä positiivisia tai negatiivisia ajatuksia kaikesta leiriin liittyvästä.

Leiriläiset olivat 9-13 -vuotiaita tyttöjä. Tytöt ilmoittautuivat leirille pareittain, joten vastauksista kävi ilmi että, kaikilla oli ainakin yksi kaveri leirille tullessaan. Ennako-odotukset olivat positiivisia ja ne täyttyivät tai jopa ylittyivät. Vastausten mukaan ryhmätöitä oli sopivasti. Parasta leirillä heidän mielestään oli ryhmätöiden tekeminen ja askartelu, leipominen, vapaa-aika sekä kavereiden kanssa oleminen. Tytöt olisivat halunneet, että leiri olisi kestänyt pidempään ja olisi saanut olla yötä. Leiriläiset olivat yksimielisiä siitä, että leiri pitäisi järjestää myös ensi kesänä. Palautteesta ja jutteluhetkistä kävi ilmi, että tytöt olivat tyytyväisiä leirin antiin ja he nauttivat leirillä olosta ja tekemisestä.

8.2. Oma arviomme leiristä

Ideointivaiheessa odotuksemme ja tavoitteemme olivat korkealla. Olimme luottavaisia siihen, että saamme rahoituksen Kulttuurirahastolta ja leiriläisiä perhetyön kautta. Kun saimme kielteisen päätöksen rahoituksesta ja kävi ilmi, että perhetyön kautta ei löydy sopivan ikäisiä lapsia, olimme hieman pettyneitä ja jouduimme miettimään suunnitelmat uusiksi. Koska jouduimme markkinoimaan leirin nopealla aikataululla, tieto leiristä ei varmaankaan saavuttanut kaikkia kohderyhmään kuuluvia. Loppujen lopuksi ilmoittautuneita oli kahdeksan, mikä oli vähemmän mitä toivoimme, mutta päätimme järjestää leirin joka tapauksessa. Tämän kaltaiselle leirille kahdeksan hengen ryhmä osoittautui ideaaliseksi määräksi. Pystyimme huomioimaan leiriläiset yksilöllisesti ja antamaan heille aikaa sekä kannustusta

aina tarvittaessa. Pienen ryhmän ansiosta pystyimme luomaan leirille rauhallisen ja rennon tunnelman, jossa jokaisen oli helppo olla oma itsensä.

Kun jouduimme suunnittelemaan leirin rahoitusta uudelleen pienemmällä budjetilla kuin oli alun perin ajateltu, päädyimme käyttämään kierrätys- ja luonnon materiaaleja. Tämä osoittautui todella hyväksi asiaksi ja olemme tyytyväisiä siihen, ettei rahaa kulunut materiaalikustannuksiin. Saimme järjestettyä ekologisesti ja kestävä kehityksen periaatteella hienon leirin. Pienen budjetin miinuspuolena oli, että emme voineet tulostaa kuin kolme (koko 15 cm x 23 cm) valokuvaa näyttelyyn, jotka oli otettu leiriläisten tekemästä ympäristötaideteoksesta. Kuvassimme koko leirin ajan tyttöjen työskentelyä ja heidän töitään.

Olemme pääosin tyytyväisiä käyttämiimme menetelmiin ja niiden toteutumiseen. Annettuamme leiriläisille jonkun tehtävän, he lähtivät toteuttamaan sitä pienen mietinnän jälkeen. Leiriläiset eivät valittaneet annetuista tehtävistä. Onnistuimme mielestämme hyvin siinä, että emme antaneet liian tiukkoja ohjeita töiden tekemiseen, vaan annoimme tilaa tyttöjen omalle luovuudelle. Tulevaisuuden maailma – maalaus oli tarkoitus olla yksi iso työ, johon jokainen on tehnyt oman osansa. Tytöt eivät lähteneet toteuttamaan työtä ryhmänä, vaan tekivät sen enemmän yksilöllisesti. Emme puuttuneet tähän, vaan annoimme heidän maalata oman mielikuvan mukaisesti tulevaisuudesta.

Viimeisen päivän paperimosaiikkityön tytöt tekivät vähän hätäisesti ja suunnittele-matta. Meidän ajatuksemme oli, että he täyttäisivät koko paperin, miettivätkin enemmän värejä ja omia piirteitään sekä toisivat esille sellaisia asioita joihin ovat tyytyväisiä. Mietimme, olisiko mallin tekeminen auttanut hahmottamaan meidän ajatusta toteutuksesta vai olisiko se ollut liian johdatteleva.

Pienoismallikaupungin aloitusvaiheessa tytöt olivat vähän liian innokkaita ja meinäsivät unohtaa, että saadakseen kaupungista yhtenäisen, se pitäisi myös suunnitella yhdessä. Jouduimme muistuttamaan, että he malttaisivat miettiä yhdessä millaisen lopputuloksen he haluavat ja minkä osan kukakin tekee.

Pieni ryhmä teki piha- ja ryhmäytymisleikeistä haastavia. Leikkeihin ei saatu samanlaista tunnelmaa kuin isommalla ryhmällä muodostuu. Tytöt olivat leikeissä mukana ja toimivat hyvin ryhmänä, mutta jo valmiiksi muodostuneita pareja oli vaikea erottaa. Esimerkiksi rastiratatehtävässä yritimme sekoittaa parit, mutta siihen he eivät suostuneet. Pienet vapaa-aikahetket tytöt viettivät mielellään oman kavereinsa kanssa eivätkä niinkään ryhmänä. Mietimme leirin jälkeen, että ryhmäytymiseen olisi pitänyt panostaa enemmän.

9 POHDINTA

Meille toiminnallinen opinnäytetyö oli luonnollinen valinta, koska olemme molemmat olleet töissä lasten ja nuorten parissa. Lähdimme yhdessä miettimään leirin pitämistä Mervin idean pohjalta. Ajatusta muokkailtiin ja mietittiin vuodenvaihteessa 2014-2015. Esitimme ideamme opinnäytetyön ohjaajallemme ja hän hyväksyi sen sekä esitti muutamia lisäyksiä siihen. Pidimme aloitusseminaarin ja tämän jälkeen tuli vielä joitakin muutoksia rahoituksen ja teemojen osalta.

Leirille asetetut tavoitteet toteutuivat pääosin, saimme leirin pidettyä ja leirille suunnitellut tehtävät tulivat tehtyä. Olimme tyytyväisiä siitä, että tämänkaltaiselle leirille oli tulijoita vähäisellä varoitusaajalla ja pienellä näkyvyydellä. Budjettimme oli tosi pieni ja siitä haluamme viedä viestiä eteenpäin, ettei kaikki ole aina rahasta kiinni. Uskomme, että mikäli tämänkaltaista leiriä mainostettaisiin laajemmin ja tuotaisiin esille positiivisia kokemuksia, innostuneita varhaisnuoria olisi varmasti tulossa leirille. Saimme toteutettua mukavan ja touhukkaan leirin aika yksinkertaisilla materiaalivalinnoilla ja rennolla, joustavalla ohjauksella.

Leiriä oli mukava suunnitella ja etsiä erilaisia toimintamalleja. Teemojen ja aiheiden miettiminen oli haastavaa, koska toisaalta maailma on täynnä asioita mistä taidetta ja luovuutta voi ammentaa. Valittuihin teemoihin päädyimme lähinnä paikan sijainnin ja luonnon läheisyyden vuoksi. Paikka oli sopivan syrjässä, rauhallinen ja seesteinen ympäristö loi omalta osaltaan luovan ilmapiirin. Mielestämme tästä kannattaa pitää kiinni tulevia leirejä ajatellen, ettei niitä siirretä keskustaan, missä on vain asfalttipihaa.

Kaikki ei koskaan mene niin kuin etukäteen suunnittelee, eikä mennyt tälläkään leirillä. Kahden tehtävän osalta tyttöjen ajatus poikkesi omasta ajatuksestamme, mutta emme ajatelleet tätä huonona asiana, koska se oli heidän näkemyksensä toteutuksesta. Jäimme pohtimaan yritimmekö vain liikaa visioida omaa näkemystämme. Tässä mielestämme tuleekin hyvin esille se, ettei oma näkemys ole se ainut oikea, vaan taiteen tulee olla tekijänsä näköistä. Ohjaaja ei saa myöskään olla luovuuden esteenä vaan kannustajana ja mahdollistajana.

Toiminnallisessa osuudessa näkyivät sosiaalialan ammattieettiset periaatteet ja arvot. Tämä tuli esille esimerkiksi siinä, että kohtasimme leiriläiset tasavertaisina. Otimme leiriläisten mielipiteet ja palautteet huomioon joka päivä pitämässämme palautetuokioissa. Halusimme tuoda esille, että kaikki ovat samanarvoisia ja arvokkaita omana itsenään. Koimme, että meillä oli aikaa ottaa huomioon tyttöjen eri kehitysvaiheet ja yksilölliset piirteet. Ohjaajina näytimme esimerkkiä suvaitsevaisuudesta ja siitä että kaikki kuuluvat joukkoon.

Yritimme käyttää mahdollisimman monipuolisia ja luotettavia lähteitä. Sosiaalipedagogiikasta ja leirin järjestämisestä oli haastavaa löytää useamman kirjoittajan teoksia, joten näiden aiheiden lähdekirjallisuus keskittyy yhteen tai kahteen kirjaan. Lisäksi sosiokulttuurinen innostaminen on todella laaja käsite ja siitä on hyvin vähän tehty suomalaista tutkimusta. Halusimme kuitenkin ottaa nämä käsitteet osaksi opinnäytetyötämme, koska niissä on paljon piirteitä mitä pidämme tärkeinä ja sosiokulttuurisen innostamisen teorian kautta saimme tuoda uuden ulottuvuuden leiriin.

LÄHTEET

- Boon, S. Steel, K. & Van der Hart, O. 2011. Traumaperäisen dissosiaatiohäiriön vakauttaminen.
- Helenius, E. Rautava, M & Tuovinen, R. 1998. Eväitä elämään-Keinoja nuorten elämäntaitojen vahvistamiseksi. Porvoo: WSOY.
- Hämäläinen, J & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. WSOY. Porvoo.
- Ihme, I. 2000. Arviointi työvälineenä – Lasten ja nuorten kasvun tukeminen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kalliola, T. Kurki, A. Salmi, M. & Tamminen-Vesterbacka T. 2010. Matkalla Ohjajuuteen. Helsinki: Kirjapaja.
- Kananen, J. 2014. Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona. Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kemppinen, P. & Rouvinen-Kemppinen, K. 1998. Ihanaa on aamu. Vuorovaikutuksen aarrearkku. Vantaa: Kustannusvalmennus P. & K. Oy
- Ketola, T. 2002. Leirituuli – Käsikirja leiritoiminnan järjestäjille ja ohjaajille. Helsinki: Lasten keskus Oy.
- Kontturi, J. 2009. Niukuuden pedagogiikka. PS-kustannus. Juva. WS Bookwell.
- Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Tammer-Paino.
- Känkänen, P. 2013. Taidelähtöiset menetelmät lastensuojelussa – kohti tilaa ja kokemuksia. Tampere: Suomen yliopistopaino Oy.
- Nivala, E. 2007. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja. Sosiaalipedagogiikka nuorten yhteiskunnallisen kasvun tukena. Kuopio: Suomen sosiaalipedagoginen seura ry.
- Ojanen, S. 2006. Ohjauksesta oivallukseen – Ohjausteorian käsittelyä. Helsinki: Yliopistopaino.
- Paananen, T. & Tuominen, H. 2005. Nuoristotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Piirto, J. 1999. Luovuus Taito löytää, rohkeus toteuttaa. Juva: WSOY. Atena Kustannus.

Pupita-Mattila, K. 2011. Lapsen vahvistava kohtaaminen. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Toivakka, S. & Maasola, M. 2011. Itsetunto kohdilleen! – Harjoituksia itsetunte-
muksen vahvistamiseen ja vuorovaikutustaitojen oppimiseen. Jyväskylä: PS-
kustannus.

Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet. 2006. Www-dokumentti.
Saatavissa:
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/BA8BEFB615C73D01C2257700003F33C1/\\$FILE/
Leiritoiminnan_turvallisuusohjeet06.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/BA8BEFB615C73D01C2257700003F33C1/$FILE/Leiritoiminnan_turvallisuusohjeet06.pdf). Luettu 13.9.2015

Siivonen, K. Kotilainen, S. & Suovinen, A. 2011. Nuorten taiteen tekemisen merki-
tykset Myrsky-hankkeessa. Www-dokumentti. Saatavissa:
www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/myrskyzoll.pdf. Luettu 26.6.2015.

Uusikylä, K. 2012. Luovuus kuuluu kaikille. Juva: PS-kustannus.

Uusikylä, K. 1999. Luovuus Taito löytää, rohkeus toteuttaa. Juva: WSOY. Atena
Kustannus.

Valkeapää, M. 2012. Pomppivat pavut – ryhmätoimintaa pienille ja isoille. Helsinki:
Lasten keskus.

Vehkalahti, T. 2007. Kehu lapsi päivässä. Helsinki: Lasten keskus.

Kiinnostaako sinua käsillä tekeminen ja askartelu yhdessä ystävien kanssa?

**MINUN YMPÄRISTÖNI –
LUOVASTI TAITEILLEN
päiväleiri 9-13-vuotiaille
Nivalan Pyssyhovissa.**

9.-12.6.2015. klo 9-15 päivittäin.

**Leirimaksu 25€ sisältää tarvikkeet ja
lämpimän ruoan.**

**Ilmoittautumiset ja lisätiedot puh. 044-
9723147/Mervi Kiiskilä (sitovat ilm. viim.
pe 8.5.2015)**

Leirin järjestävät Sosionomiaikuisopiskelijat Mervi
Kiiskilä ja Kirsi Rättyä. Taustatukena Nivalan kaupungin
nuoriso- ja kulttuuritoimi.

11.5.2015

Tervehdys!

Olet ilmoittautunut Minun ympäristöni – luovasti taiteiden –leirille. Leiripäivät ovat siis 9.-12.6. ja kokoonnumme Nivalan Pyssyhoviin päivittäin klo 9-15.

Leirin ohjelmassa on monenlaista luovaa tekemistä kierrätys- ja luonnonmateriaaleista. Joka päivälle meillä on oma teema, jonka ympärille tekemiset rakentuvat. Leirillä luodaan, taiteillaan käsillä, rakennetaan ja tutkitaan ympäristöä. Mukana menossa on myös arkkitehtiopiskelija Nimi ???

Tiistai: Teemana on ympäristö. Teemme yhden ison, yhteisen työn koko leiriryhmän kanssa.

Keskiviikko: Teemana on oma turvapaikka. Saat tehdä yhden täysin oman näköisesti työn.

Torstai: Teemana on tulevaisuuden maailma. Teemme töitä pienissä ryhmissä tai pareittain.

Perjantai: Teemana on minun vahvuuteni. Tämän päivän työn saat tehdä ja ideoida itse.

Joka päivään kuuluu myös yhteistä tekemistä, leikkiä ja pelailua.

Ruokailu: Teemme päivittäin lämpimän ruoan paikan päällä ja toivoisimme, että jokainen ottaisi mukaan omat ruokailuvälineet eli syvän lautasen, mukin, haarukan, veitsen ja lusikan. Koska yksi teemoista on ympäristö, emme halua käyttää kertakäyttöastioita. Ota mukaan myös jotain pientä välipalaa, jota voit sitten iltapäivällä syödä.

Varustus: Laita päällesi mukavat ja sään kestävä vaatteet. Sellaiset, jotka saavat myös vähän sotkeentua. Hyvät kengät ovat tärkeitä, koska liikumme luonnossa hakemassa tarvikkeita ja myös pelailemme ja leikimme.

Leirimaksu: Leirimaksu on 25€/viikko ja se olisi toivottavaa tuoda mukana ensimmäisenä leiripäivänä. Palauta samalla myös tämän kirjeen mukaan tullut esitietolomake. Leirimaksuun sisältyy tarvikkeet ja lämmin ruoka.

Vakuutus: Jokaisella leiriläisellä tulisi olla voimassa oma vapaa-ajan tapaturmavakuutus. Meillä on myös leirin ajaksi voimassa oleva ryhmävakuutus.

Näyttely: Leirin päätyttyä pystytämme tuotoksista näyttelyn Nivalan kirjaston aulaan, jossa kaikki voivat käydä ihastelemassa tekemäämme taidetta.

Nähdään leirillä! Tervetuloa!

Terveisin ohjaajat Kirsi Rättyä (0445251386) ja

Mervi Kiiskilä (0449723147)

ESITIETOLOMAKE

Leiriläisen nimi: _____

Leiriläisen osoite: _____

Huoltajan nimi: _____

Huoltajan puh.nro _____

Huoltajan (2)nimi: _____

Huoltajan (2) puh.nro. _____

Mahdolliset allergiat, sairaudet

tms. _____

Saako lapsestanne ottaa kuvia näyttelyä varten?

Kyllä

ei

Saako lapsenne matkustaa ohjaajan kyydissä perjantaina pyssyhovista kirjastolle?

Kyllä

ei

Muuta huomioitavaa, terveisiä

ohjaajille: _____

Tiedot ovat vain ohjaajia varten. Leiri on osa opinnäytetyötämme, jonka teemme Sosionomi-opintojemme päätteeksi Centria ammattikorkeakouluun.

Palautekysely Minun ympäristöni- Luovasti taiteillen -leiri kesä 2015

Olen ___-vuotias.

Mitä odotuksia sinulla oli leiristä?_____

Onko leirillä tehty asioita joita odotit?_____

Onko sinulla ollut leirillä kavereita?_____

Onko mielestäsi ryhmitöitä ollut

___sopivasti ___liikaa ___voisi olla enemmän ___en pidä ryhmätöistä.

Mitä sellaista olisit halunnut tehdä, mitä ei tällä kertaa tehty?

Mikä leirillä oli mielestäsi parasta?_____

Aiotko tulla leirille seuraavana kesänä, jos sellainen järjestetään?

Kerrotko leiristä kavereille?_____

Mitä muita ajatuksia sinulle tulee leiristä?_____

Kiitos vastauksestasi! Mukavaa kesän jatkoa ☺

DIPLOMI

On osallistunut Minun ympäristöni – luovasti taiteillen-
päiväleirille 9.-12.6.2015. Diplomi on annettu merkinä
luovasta, innokkaasta ja reippaasta osallistumisesta
kaikkeen, mitä leirillä on tehty.

Kiitos osallistumisestasi ja mukavaa loppukesää!!!

Mervi Kiiskilä

Kirsi Rättyä

Liite: Turvapaikan luominen

Lukuohjeet

Ota mahdollisimman hyvä asento ja rentoudu niin hyvin kuin voit. Sulje kevyesti silmäsi, hengitä tasaisesti ja rauhallisesti.

Voit tuntea tämän harjoituksen aikana erilaisia tuntemuksia lihaksissasi, painon tunnetta tai keveyttä, lämpöä, puutumista tai nykimistä... ne kaikki ovat tavanomaisia tuntemuksia... Samoin ajatuksesi voivat harhailla... tai voit olla ajattelematta yhtään mitään... sekin on yksilöllistä... sinun ei tarvitse keskittyä tuntemaan tai ajattelemaan tietyllä tavalla, olet vain ihan rauhassa ja annat ajatustesi ja tuntemustesi virrata itsestään...

Hengität edelleen rauhallisesti ja tunnet kuinka rento, hyvä olo valtaa sinut yhä syvemmin ja syvemmin... sinulla on hyvä ja turvallinen olo... tunnet kuinka ihana rentouden tunne alkaa levitä kehoosi...

Sormet, kädet ja käsivarret rentoutuvat...
 päänahkasi ja otsasi rentoutuvat...
 korvien seutu ja silmien alue rentoutuu...
 hengitys sujuu koko ajan rauhallisesti...
 kaula, niska ja hartiat rentoutuvat...
 rauhallinen rentouden tunne leviää yläselkään ja hiljalleen vatsan puolelle ja alaselkään... ajatuksesi voivat vapaasti harhailla kehosi vaipussa yhä syvempään lepotilaan... reidet, sääret ja pohkeet rentoutuvat, jalat rentoutuvat varpasiin asti.

Hengitä rauhallisesti ja tasaisesti... rauhallisesti ja tasaisesti... ja huomaa kuinka rentoutumisen tunne lisääntyy aina kun hengität ulos...

Mielikuvissasi tulet paikkaan joka tuntuu hyvältä, turvalliselta ja miellyttävältä... se voi olla jokin huone, oma salainen huoneesi... tai kesäinen niitty... tai ranta... tai kesämökki... tai jokin muu sinulle mieluisa paikka... voit rauhassa miettiä erilaisia paikkoja ja valita hiljalleen oman paikkasi... tämä paikka tulee olemaan sinun salainen paikkasi jossa voit rentoutua ja virkistäytyä... paikka jossa kukaan ei häiritse, mikään ei vaivaa... turvallinen salainen paikkasi, jossa saat olla aivan rauhassa... asetu nyt mielikuvissasi siihen mahdollisimman mukavasti ja rentoutuneesti...

Joka kerran kun harjoittelet tällä tavalla, opit yhä paremmin rentoutumaan... rentoutuminen tulee myös arkielämässä sujumaan yhä helpommin... voit rentoutua vain hengittämällä syvään ja antamalla rentoutuksen tulla... tällä tavalla voit vaikuttaa itseesi ja hyvinvointiinsi...

Nyt voit hengittää pari kertaa syvään ja herätä omaan tahtiisi, avaamalla silmäsi... ja verrytellä hieman.

TURVALLISUUSASIAKIRJA

TURVALLISUUSASIAKIRJA (Malli sähköisestä asiakirjasta. Retken osalta täytetään soveltuvin osin)

Turvallisuusvastaavan nimi ja yhteystiedot: Kirsi Rättyä 044 4294352

Asiakirjan tekijät: Kirsi Rättyä ja Mervi Kiiskilä

1. Perustiedot leiristä/retkestä

Leirin nimi ja yhteystiedot: Minun ympäristöni – luovasti taiteillen. Nivalan Pyssymäki

Aika: 9.-12.6.2015. Päivittäin klo 9-15

Osanottajamäärä: 8 leiriläistä + 2 ohjaajaa. Tytöt 9-12-vuotitaita.

(enimmäismäärä, ikäjakauma, erityispiirteet)

2. Leirin/retken toteutus: Leiri on päiväleiri klo 9-15. Leirillä tehdään taidetta ympäristöä ja kierrätysmateriaalia hyväksi käyttäen.

Henkilöstö (määrä ja tehtäväjako):Leirillä on 2 ohjaajaa, molemmilla samat vastualueet. Kirsi Rättyä on nimetty turvallisuusvastaavaksi.

Kuvaus kuljetuksesta: Leiriläiset tulevat leirille ja lähtevät leiriltä omilla kyydeillä. Ainoastaan leirin viimeisenä päivänä leiriläiset matkaavat ohjaajien kyydissä Nivalan kirjastolle. Vanhemmilta on kysytty lupa kyyditykseen.

3. Kuvaus pitopaikasta ja luonteesta

Yleiskuvaus (lähimaasto ja kiinteät rakenteet): Nivalan pyssymäki on ulkoilualue, jonka välittömässä läheisyydessä on pururata ja hiihtolatu. Paikassa järjestetään paljon urheilutapahtumia. Pyssyhovi, joka oli myös leirimme päämaja, on ns. huoltorakennus josta löytyy tupa, keittiö, vessat ja majoitustilaa. Paikka sijaitsee melko syrjässä metsän siimeksessä, pihalla on grillikatos ja puuvaja.

Ruokahuollon kuvaus (keskuskeittiö – oma henkilöstö – maastoruokailu – osallistujan itsensä tekemää): Teemme päivittäin lämpimän ruoan itse Pyssyhovin

keittiössä. Vastuussa on aina toinen ohjaajista ja hänen apunaan kaksi leiriläistä. Perjantain ruoan grillaamme pihalla grillikatoksessa.

Leiriturvallisuuden kuvaus: Poistumistiet on hyvin merkattu, palovaroitusjärjestelmän toimivuudesta ei tietoa. Pelastussuunnitelmaa emme kyselyistämme huolimatta saaneet käsiimme. Kokoontumispaikaksi sovimme pihan etuosassa sijaitsevan parkkipaikan.

(Kiinteistön poistumistiet, palovaroitusjärjestelmä, sammuttimet, suojautumismahdollisuudet ja kokoontumispaikat, kiinteistöjen pelastussuunnitelmat)

4. Leirin/retken toimintaan liittyvien riskien arviointi

Vaarojen tunnistus (mahdolliset vaarat eri tilanteissa ja olosuhteissa): Eksyminen läheisiin metsiin, tapaturman sattuminen, tulipalo.

Vaarojen todennäköisyys ja seuraus (vaara on: epätodennäköinen – mahdollinen – todennäköinen.

Onnettomuuden seuraukset ovat vähäisiä – haitallisia – vakavia.): Vaarat ovat epätodennäköisiä.

Toimenpiteet vaarojen poistamiseksi ja riskien pienentämiseksi (suunnitellut toimenpiteet, toteutus ja ohjeistus): Molemmat ohjaajat ovat ensiaputaitoisia. Leiriläisiä on vain 8 ja pysyttelemme koko ajan leiripaikan läheisyydessä ja yhdessä, joten eksyminen on epätodennäköistä. Poltamme kynttilöitä ainoastaan ruokailun aikana ja silloinkin vain ohjaajien toimesta. Grillaus tapahtuu siihen varatussa paikassa.

5. Turvallisuusasiakirjan käsittely

Asiakirjan hyväksyminen/ Asiakirjaan perehtyminen

leirin turvallisuusvastaavan allekirjoitus

/

muun henkilökunnan allekirjoitukset

/

